

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput VI. (a) Idem Archiepiscopo & Capitulo Bisuntin.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

na, ut constat ex scriptura ipsius consecrationis. Commentarium hujus textus dabimus infra in quam edidit Castell. Ferrer. in hist. S. Jacobi, fol. 460. cap. consuluit.

CAPUT V.

(a) Idem.

Cum sis. Et infra: Noveris igitur, quod plura in Ecclesia una altaria, & plures
(b) Episcopos simul poteris consecrare.

NOTÆ.

1. (a) [Dem.] Ita etiam legitur in tertia collectione, sub tit. de auctorit. & usu pallii: & in cap. cum sis, eod. tit. in hac sexta compilatione, ubi extat prior pars hujus textus; nullibi tamen exprimitur Prælatus, cui rescribat Innocentius, nec inter ejus epistolas editas à Sirleto, & Boschetto reperitur hic textus.

(b) Episcopos. De quorum consecratione egi in c. si Archiepiscopus, de tempor. ordin.

*Quos hic ad Sancti iustum Felicis honorem
Duxerit orandi studium non cura bibendi:
Nam quasi consignata sacris canaculis relictis
Spectant de superis altaria tota fenestris,
Sub quibus intus habent Sanctorum corpora
Sedem.*

Latius probat Saufay in Panopl. sacerdot. p. 2. lib. 1. cap. 8. §. 4. Impius Molinæus ut assertum suum fulciat, adducit Sancti Ignatii ad Philadelphenses dictum, ibi: *Universa Ecclesia unum habet altare.* Sed totum integrum locum placet repone, quo vera sancti Ignatii sententia cognoscatur, & fraus Molinæi palam appareat. Sic igitur ait Sanctus loco citato: *Scribo ad vos, monocoque, ut unâ fide, unâ prædicatione, unâ Eucharistiâ utamini: una est enim caro Domini nostri Jesu Christi, unus illius sanguis, qui pro nobis effusus est, unus uem panis omnibus confractus; & unus calix, qui omnibus distributus est; unum altare omnis Ecclesiæ, & unus est Episcopus cum presbyterorum collegio, & diaconis confervis meis. Quandoquidem est unus ingenitus Deus, & Pater; & unus unigenitus Filius Deus Verbum, & homo; unus Paraclitus Spiritus veritatis, & una prædicatione, & fides una, & unum baptisma, & una Ecclesia.* Unde cognoscitur, sanctum Ignatium agere de Ecclesiâ non ut materiale ædificium est, sed ut Christi corpusest mysticum: unde ait, unum Ecclesiæ calicem esse; quis enim dicet, in qualibet Ecclesiâ non dari plures calices? ergo fallitur apertè Molinæus dum altare spirituale accipit pro altari materiali; unum enim altare in Ecclesiâ est, id est una fides; unde apud hæreticos plurima altaria dari docuit D. Hieronymus dum exponit caput 3. Osee in illis verbis: *Visitabo super altaria Bethel, & amputabuntur cornua altaris, & cadent in terram,* ait: *Non unum altare, quod habet Ecclesiâ, sed altaria hæreticorum plurima. Habent enim tot altaria, quot schismata.* Prosequitur Saufay diel. §. 4. juxta quem antiquum Ecclesiæ morem construendi plura altaria simul in una Ecclesiâ Innocentius in præfati decreto, plura altaria simul in una Ecclesiâ consecrari posse, sicut & una die plures valent ordinari Episcopi, & presbyteri.

COMMENTARIUM.

2. (a) Carolus Molinæus rigidorum Calvinistarum præcipuus signifer libro 16. controver. cap. 17. pag. 1026. post medium, postquam plura nefaria contra altaria, & eorum usum expresserat, suo ex genio describens primitivæ Ecclesiæ circa celebrationem sanctæ Eucharistiæ ritus, ait: *Unum quondam in qualibet Ecclesiâ erat altare tantum, non autem incongrua altariolorum multitudo exstructorum in templorum angulis, quemadmodum hodie in Romana Ecclesiâ licet conspicere.* Sed fallitur Carolus Molinæus, cum jam primis Ecclesiæ sæculis legamus in una Ecclesiâ plura altaria erecta fuisse. D. enim Gregorius lib. 5. epist. 43. ad Palladium Episcopum Sanctonensem, refert in una Ecclesiâ tredecim fuisse altaria, illis verbis: *Veniens later præsentium Leuparicus presbyter vester insinuavit nobis fraternitatem vestram Ecclesiâ in honorem B. Petri, & Pauli Apostolorum, nec non Laurentii, & Pancratii martyrum construxisse, atq; illis tredecim altaria collocasse, ex quibus quatuor nec-dum consecrata comperimus remansisse, ob hoc quod superscriptorum Sanctorum reliquias illic collocare Deo annuente disponitis: & quia reliquias Sanctorum Petri, & Pauli, nec non Laurentii, atq; Pancratii Martyrum cum veneratione prebimus, hortamur, ut eas cum reverentia suscipere, & collocare auxiliante Domino debeatis.* Quod testimonium contra Novatores expendebat Baronius anno 596. Idem probatur ex S. Paulino natali 9. circa medium, dum S. Felicis templum, & reliquias Sanctorum ita describit:

CAPUT VI.

(a) Idem Archiepiscopo & Capitulo Bisuntin.

Lignis ædificiis Ecclesiæ vestræ casu quodam igne consumptis, partibus tamen illatis, ac mensâ (b) principalis altaris in sua extremitate modicam passâ fracturam, quævisit per Sedem Apostolicam edoceri, si propter hoc ipsius altaris, vel etiam totius

rotius Ecclesiæ deberet consecratio innovari. Ad quod sic duximus respondendum, quod cum parietes in sua integritate permanserint, & altaris tabula mota, vel (c) enormiter læta non fuerit ob casum prædictum, nec Ecclesiæ, nec altare debet denuo consecrari. Datum Later. Non. Octob. Pont. N. (d) anno xv.

NOTÆ.

1. (a) *Idem.*] In hac sexta Compilatione tantum legitur *Idem*: in quarta verò, sub hoc titulo, cap. 1. legitur *Idem Archiepiscopo Bisantino, Pont. anno XV.* id est Pontificatus Innocentii anno 15. Sed ita restituo inscriptionem & litteram ex epistolis Innoc. III. editis à Bosqueto lib. 3. *regestr. 15. epist. 164.* Bisuntina Imperialis Bur-

gundiæ urbs est, ut referunt Krantzius lib. 13. *Saxonia, cap. 15.* De ea, & ipsius Ecclesiæ Cathedrali nonnulla notavi in capite 14. de accusat.

(b) *Principalis altaris.*] Quod nos dicimus summum, seu majus.

(c) *Enormiter læta.*] Juxta supra tradita in cap. 1.

(d) *Anno XV.*] Qui fuit Christi annus 1222.

CAPUT VII.

Idem (a) *Slevvicensi Episcopo.*

Cæmeteria verò, in quibus excommunicatorum corpora sepeliuntur per suorum (b) violentiam propinquorum, reconcilianda erunt asperione aquæ solenniter benedictæ, sicut in Ecclesiarum dedicationibus consuevit.

NOTÆ.

1. (a) *Slevvicensi.*] In hac sexta collectione legitur *Senonensi*, in quarta verò, sub tit. de celebrat. divini officii, legitur *Sevicensi*; sed restituo inscriptionem, & litteram textus ex ipsa Innocentii III. epistola, quam integram dedi in c. *postulasti, de foro compet.*

(b) *Violentiam.*] An hoc in casu incurratur excommunicatio minor, communicando cum excommunicatis per vim, latè exposui in cap. *sacris, de his qua vi.*

mus *homil. 21. ad populum*; & optimè denomine cæmeterii oratione speciali D. Hieronymus *epist. 29. ad Theod.* quamquam nec repudianda est ea ratio, quam tradit Apollinaris in catena Græca, ad illud Job cap. 3. *Nunc sopitus tacetis, asserens mortem somnum dici, & à spe resurrectionis, & ex eo, quod mors sit somni soror, & somnus gelida mortis imago, ut illustrant fuscè Theophilus lib. 7. de virtut. num. 117. Zerdà in advers. cap. 180. num. 2. unde meritò locus ille, in quo mortui sepeliuntur, cæmeterium dicitur, ut probant, & illustrant Baronius anno 130. num. 1. & 2. & anno 175. num. 3. & anno 192. num. 3. & anno 226. num. 7. & anno 260. & 261. & in Martyrol. die 3. Januarii. Azevedo in leg. final. tit. 1. lib. 1. recop. col. 3. Frances de Eccles. subed. c. 26. de cæmet. Murga tom. 1. *disquis. mor. disquis. 1. Beyerlinck in Theatro, verbo Cæmeterium.* Theophilus tom. 15. *ad finem, fol. 550. & de martyrio p. 4. c. 6. num. 7. Spondanus de cæmet. lib. 1. p. 3. cap. 13. num. 1. Antonius Bozius in Roma subter. lib. 1. de cæmet. cap. 1. Zerdà advers. dict. cap. 180. Coriolanus in breviario, anno 226. Severinus Binus ad epist. Calixti II. Cochier in fusc. histor. cap. 87. & alii quos laudavi in cap. 35. Concil. Illiber.* Interdum etiam cæmeteria dicuntur areæ.*

COMMENTARIUM.

2. **C**æmeterium vox Græca est, absurdè tamen Lucas Tudenis lib. 1. *contra Waldens. c. 22.* Cæmeterium dictum ait eo quod sit Christiani corporis cineribus consecratum; quasi nihil aliud sit cæmeterium, quam ciniterium, in quo cineres defunctorum terantur: quem meritò refellit Antonius Nebrissen. in *quinquag. cap. 12.* Nec magis appositè Durandus in *ration. cap. 5.* cæmeterii nomen deduxit à *cimeri*; id est dulci; ac *sterion*, id est statio, eo quod ibi dulciter stent corpora, vel quia ibi sunt cimices, id est vermes fetentes ultra modum. Ridelicè ista dicuntur, cum constet cæmeterium à Græco verbo *κοιμω*, quod dormire significat, esse derivatum, ut bene vidit Belletus de *officiis cap. 159.* unde apud Athenæum lib. 4. *cap. 5.* domus, in qua hospites dormire soliti, dicta est à Cretensibus cæmeterium. Facit Plinius lib. 2. *epist. 17.* & illustrat Bulengerus lib. 5. *opuscul. cap. 42.* Cæmeterii vox bellè quadrat loco, in quo jacent Christiani, qui ob spem gloriosæ resurrectionis, non tam mortui jacere, quàm dormire dicuntur, *Joannis cap. 11.* ubi Christus Dominus Lazarum dormire dixit: & D. Paulus 1. *ad Corinthios cap. 15.* ait: *Christus surrexit à mortuis primitus dormientium.* Et 2. *ad Thessalon. c. 4.* ubi Sanctus Hieronymus id observavit: itemque *epist. 29.* & pulchrè S. Augustin. *epist. 122.* ac S. Chrylосто-

Terul. *ad Scapulam cap. 3.* Polyandr. D. Hieronymus in *cap. 1. Hieremia, & in cap. 10. Matthai.* Tumbæ, catatumbæ, cryptæ arenariæ, accepta ab Hebræis consuetudine, quos in cryptis mortuos sepelisse, loculis in eis excavatis, docet exemplum Abraham, quod refertur in *cap. 23. Genesis*; & sepulchri Christi Domini, quod fuisse scissum in saxo, sive petra, tradunt D. Mattheus *cap. 27.* & Lucas *cap. 23.* quem morem sequuntur Christiani cæmeteria tum Romæ, tum alibi in cryptis arenariis construebant; non verò in terram deorsum corpora reponebant, sed excavatis desuper loculis in lateribus cryptarum formicæ sustinentibus, ut fidem faciunt quæ Romæ refossa sunt, & exaravit Antonius Bosius *d. lib. 1. Rom. subter. & ex D. Hieronymo probavi in d. lib. can. 35. Concilii Illiber.* ubi notavi, in cæmeteriis